

KOVA SU KLIMATO KAITA: LAIKAS VEIKTI DABAR

Damian Leader, JAV ambasadoriaus pavaduotojas, Vilnius, Lietuva

Rugsėjo 22 d., JT Generalinės Asamblėjos 64-osios sesijos išvakarėse, Niujorke vyksiančiame JT nepaprastajame aukščiausio lygio susitikime JAV prezidentas Barackas Obama su pasaulio vadovais kalbės apie klimato kaitą.

Pasaulio tautos šiuo metu sunkiai dirba siekdamos išsiderėti naują tarptautinį kovos su klimato kaita susitarimą.

Klimato kaita yra vienas iš didžiausių iššūkių, su kuriuo susiduria pasaulis. Jo poveikis jau akivaizdus, o pasekmės – skaudžios. Arkties vandenyno ledas nyksta greičiau, nei tikėjomės. Mažėja Grenlandijos ledyninio skydo masė. Gresia didesnis jūros lygio kilimas, nei manėme. Vandens atsargoms kelia pavojų tirpstantys ledynai ir ekstremalūs klimato reiškiniai, tokie kaip sausros ir potvyniai. Šie pokyčiai kelia grėsmę ne tik aplinkai, bet ir saugumui, stabilumui.

Mokslas siunčia paprastą ir akivaizdžią žinią: visos šalys privalo kartu kovoti su klimato kaita ir dabar yra laikas veikti.

Prezidentas Obama pripažįsta, kad Jungtinės Valstijos privalo būti pasaulinio masto kovos su klimato kaita pastangų lydere: „Tai mūsų, per istoriją daugiausiai pasaulyje išmetančių šiltnamio efektą sukeliančių dujų, pareiga. Žinome, kad be emisijos sumažinimo JAV neįmanomas joks klimato kaitos sprendimas, todėl JAV imsis vadovauti kuriant XXI amžiaus švarios energijos ekonomiką.“

Dėl klimato kaitos prezidentas Obama veda JAV nauja kryptimi. Prezidentas kreipėsi į JAV Kongresą, kad būtų parengta aiški švarios energijos įstatyminė bazė siekiant nuo 2005 m. lygio sumažinti emisiją 14 procentų iki 2020m., o iki 2050 m. – iki 83 procentų. Atstovų Rūmai priėmė įstatymą, kuris skinasi kelią Kongrese. Prezidento ekonominio stimulo paketą sudaro daugiau kaip 80 mlrd. JAV dolerių, skirtų švariai energijai. O neseniai nustatyti autotransporto priemonių standartai padidins degalų taupymą ir sumažins taršą.

Aplinkosauginės perspektyvos atžvilgiu ES ir JAV klimato problemų sprendimo priemonių paketai yra panašūs ir leis sumažinti taršą pagal mokslininkų rekomendacijas. Užuot diskutavus apie nereikšmingus ES ir JAV politikos

skirtumus, daug svarbiau kartu siekti užkirsti kelią nevaržomam taršos augimui svarbiausiose besivystančios ekonomikos šalyse.

Kad planeta išliktų saugi ir tinkama gyventi, visos labiausiai teršiančios šalys turi susiburti ir imtis ryžtingų veiksmų. Nėra kito kelio, tik užkirsti klimato kaitą – Tarptautinės energetikos agentūros skaičiavimais, 97 procentai emisijos augimo ateityje teks besivystančiam pasauliui.

JAV siekia įgyvendinti pasaulinę kovos su klimato kaita strategiją, pasitelkdama Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos (JTBBKK) derybinį procesą, Didžiųjų šalių forumą dėl energetikos ir klimato, pagrindinius dvišalius santykius.

Kad būtų pasiektas tvirtas tarptautinis susitarimas ir susidorota su klimato kaitos iššūkiu, privalo dalyvauti visos šalys. Išsivysčiusios šalys turi gerokai sumažinti taršą iki 2020 m. absoliučiąja verte, palyginti su 2005 m. arba 1990 m. lygiu. Didžiausios besivystančios šalys privalo imtis veiksmų ir gerokai sumažinti taršą iki 2020 m. santykinė verte, palyginti su „viskas taip įprasta“ veiklos būdais. Kitos besivystančios šalys turėtų sutelkti dėmesį į mažo anglies dvideginio kiekio išmetimo planų rengimą, kur reikia pasitelkdamos finansinę ir techninę pagalbą – tai būtų jų ilgalaikės plėtros kelias. Svarbu užtikrinti, kad naujasis susitarimas neverstų besivystančių šalių imtis žygių, kurie nuslopintų jų gebėjimą vystytis ir augti.

Galiausiai susitarimas dėl klimato kaitos turi ne vien riboti anglies dvideginio emisiją, bet ir tiesti kelią darniai plėtrai. Švarios energijos plėtra yra vienintelis darnus kelias į ateitį. Kad šis kelias būtų palengvintas, šalys, turinčios pažangių galių, privalo būti pasirengusios kurti ir skleisti technologijas toms šalims, kurioms jos reikalingos. Darbas išvien stengiantis sukurti pasaulinę švarios energijos ekonomiką gali suteikti svarbių galimybių, tapti sprendžiamuoju investicijų veiksmu, skatinti ekonominį augimą ir darbo vietų kūrimą visame pasaulyje. JAV aiškiai išreiškia ketinimą pasiekti tvirtą tarptautinį susitarimą ir prezidentas Obama įsitikinęs, kad kartu mes galime susidoroti su klimato kaitos iššūkiu.